

EUHARISTIJA I KRŠĆANSKA ZAJEDNICA

Dr Drago ŠIMUNDŽA

SAKRAMENT ZAJEDNIŠTVA

Euharistija je u biti sakrament zajedništva: stvarni, vidljivi i duhovni unutrašnji vez jedinstva čitavog mističnog Tijela Kristova, tj. svih vjernika u Crkvi međusobno, i svih skupa zajedno s glavom Crkve, s Kristom. Euharistija je sam Krist: njegova realna, iako sakramentalna, nazočnost s nama i među nama, u vremenu i prostoru, na zemlji; neprestano, kontinuirano „posuvremenjenje“, vremensko „aktualiziranje“ otkupiteljske žrtve na križu, veza jedinstva i temelj božanskog poslanja Crkve. Predana je zajednici; darovana za zajednicu; slavi se u zajednici; uvijek i samo sa zajednicom, s Crkvom, jer Crkva je ta zajednica o kojoj je ovdje riječ. Zajednica je, stoga, njezin pravi milje i povlašteno mjesto, zajednica je kao cjelina i svaka zajednica vjernika, koji u hijerarhijski organiziranom mističnom Tijelu slave euharistiju s cijelom Crkvom i u ime Crkve. Jer, kad god slavimo euharistijsku žrtvu, čitava zajednica je s nama, cijela Crkva je uz nas. Zajedno s Kristom i u Kristu svi je uvijek slavimo. Euharistija je doista sakrament našega zajedništva.

Ne potcjenjujući, naravno, osobni odnos i zalaganje, dapače – treba to uvijek naglašavati i osobno dublje doživljavati! – ovdje ćemo se izravno zaustaviti na ulozi i poslanju cijele kršćanske zajednice, na našem zajedničkom i zajedničarskom pozivu u mističnom Tijelu, odnosno na komunitarnom i zajedničarskom karakteru euharistijskog misterija u zajednici.

EUHARISTIJA JE SREDIŠTE KRŠĆANSKOG ŽIVOTA U KRŠĆANSKOJ ZAJEDNICI

„Euharistijski je misterij – upozorava nas *Uputa o štovanju euharistijskog otajstva* – središte svete liturgije, dapače svega kršćanskog života. Stoga Crkva,

poučena Duhom Svetim, iz dana u dan nastoji da taj misterij još više istraži i još jače od njega živi.”¹

Ova misao tako prisutna u Crkvi od njezina početka do naših dana dolazi do posebnog izražaja u vrijeme euharistijskih kongresa. Naime, osnovni je poziv cijele kršćanske zajednice, čitave Crkve i svakog kršćanina, da euharistijsku tajnu što bolje upozna i što jače od nje živi. – U tom smislu shvatimo i prihvatimo i ovo izlaganje.

Euharistija je otajstvo Kristove prisutnosti u Crkvi; ona je spomen-čin njegove smrti i uskrsnuća, sakrament kršćanskog jedinstva i trajna nazočnost Kristova spasiteljskog djela u našoj povijesti, „izvor i vrhunac svega kršćanskog života”;² milosna tajna u kojoj se poglavito „vrši djelo našega otkupljenja”.³

Sve je ovo toliko bitno i važno za kršćansku zajednicu da euharistija u stvari predstavlja središnju, temeljnu srž i osovinu kršćanstva i kršćanskog života; i to ne samo u osobnom ponašanju pojedinca, nego najprije u oformljenju, opstojanju, pozivu i poslanju čitave zajednice. U ovakvoj sakramentalnoj stvarnosti u kojoj se nalazimo može se slobodno kazati: nema euharistije bez Crkve, odnosno zajednice, ali i obratno: nema Crkve, odnosno zajednice bez euharistije. Takav je odnos i tolika je unutrašnja, ja bih rekao ontološka povezanost, milosno-sakramentalna veza između kršćanske zajednice i euharistijske tajne.

Dakako, kad govorimo o djelu otkupljenja, odnosno o euharistiji u kojoj se poglavito „vrši djelo našega otkupljenja”, moramo podsjetiti da se to otkupljenje uvijek i jedino odvija u zajedništvu s Presvetim Trojstvom, u jedinstvu s Kristom i njegovim mističnim Tijelom, s Crkvom. Zbog toga upravo, kako nas upućuje i naša tema, mi ovdje naglašavamo važnost i ulogu zajednice, milosno povezane s Kristom i Presvetim Trojstvom u sakramentalnom poslanju, kao „općem otajstvu spasenja”. Na takvu zajednicu mislimo; ona je uvijek u pitanju. Samo s njom i u njoj, kako smo već napomenuli, Krist nam se u euharistiji dariva i u nama djeluje; drugim riječima, dariva nam se i u nama djeluje samo u Crkvi i kroz Crkvu, u zajednici i kroz zajednicu, koju i mi s Kristom predstavljamo. Ova je činjenica teološki neosporna, jer je Crkva, tj. kršćanska zajednica „opće otajstvo spasenja”.⁴

Crkva je misterij, rekao je jednom zgodom Pavao VI, jer je prožeta Božjom prisutnošću,⁵ da bi tu misao još jasnije ponovio u svojoj enciklici *Ecclesiam suam*, povezujući misterij Crkve izravno s euharistijom, s Kristovom nazočnošću u Crkvi.⁶

---

1 Sv. kongregacija obreda, *Uputa o štovanju euharistijskog misterija*, hrvatski prijevod, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980, 5.

2 *Lumen gentium*, 11.

3 Usp. u *Rimskom misalu* molitvu nad prinosima IX. nedjelje po Duhovima.

4 Usp. LG, 48. Vidjeti također F. Franić, *Sudjelovanje čovjeka u tajni spasa čovjeka uključenog u zajednici Crkve*, *Crkva u svijetu*, XII (1977), br. 4, 298–307.

5 AAS, 55 (1963), 848.

6 Usp. AAS, 56 (1964), 623.

Ako dakle dobro uočimo trajnu povezanost kršćanske zajednice i svakog kršćanina s Kristom, zapravo njezinu i našu trajnu ovisnost o Kristu, neće nam biti teško shvatiti da je euharistija doista „izvor i vrhunac svega kršćanskog života”.

KRATKI POGLED NA KRŠĆANSKU ZAJEDNICU

Da bismo bolje shvatili važnost i značenje euharistije u kršćanskoj zajednici, u Crkvi, moramo podsjetiti da je Crkva djelo Božje. Jer, koliko god izgledala – sociološki gledano – povijesna i ljudska, ona je oformljena, utemeljena i vođena snagom Duha. Božanski je element njezin bitni dio. Bez njega ona ne bi bila ono što jest: sakrament spasenja, mistično Tijelo, narod Božji. Zbog toga je gotovo evidentno da je euharistijska tajna unutrašnja srž i životni krvotok, srce i duša njezina bića, sakramentalnog i spasiteljskog poziva i poslanja Crkve, odnosno kršćanske zajednice, svih kršćana.

Crkvu, dakle, odnosno kršćansku zajednicu treba gledati kroz njezino sakramentalno poslanje kao mjesto i događaj ostvarenja Kristova otkupiteljskog djela. Sastavljena od različitih rasa i naroda, odnosno službi i poziva u jedinstvu evanđeoskog poslanja⁷ – hijerarhijski organizirana – Crkva krije u sebi sakramentalnu, euharistijsku stvarnost, izvor milosti i božanskog posvećenja. Njezina pupčana nit veže je trajno s Kristom, začetnikom i počelom njezina spasiteljskog poziva i poslanja, po kojemu se ostvaruje „prodor transcendentnoga (božanskoga) u imanentno (ljudsko) i sadašnje”.⁸

Ako dakle govorimo o euharistiji i kršćanskoj zajednici, moramo dobro uočiti da Crkva nije društvo poput ostalih društava, da je ona djelo Božje, odnosno da ona nije jednostavno sociološko-povijesna stvarnost, nego prije svega „sakrament spasenja”. U tom svjetlu euharistija poprima svoje pravo božansko značenje u Crkvi, svoju svakodnevnu spasiteljsku ulogu odnosno, s druge strane, kad se osvrćemo na euharistijsko slavljenje u zajednici, postaje očito da je to slavljenje spasiteljski spomen-čin i bitna funkcija Crkve. Drugim riječima, euharistija u Crkvi, odnosno Crkva u euharistiji uprisutnjuje Kristov misterij, njegovo povijesno djelo otkupljenja, obnavlja pashalno otajstvo u „sadašnjem” času, posadašnjuje ga i čini ga dostupnim, pristupačnim u našem vremenu i prostoru, u svijetu.

TRI BITNA ASPEKTA EUHARISTIJSKOG OTAJSTVA

Tajna otkupljenja, tj. Kristova misija i poslanje Crkve, neprestano se vrši u sakramentalnom životu, po kojemu – kako reče Ivan Pavao II. – „svaki kršćanin prima snagu otkupljenja”. Dakako, ta snaga i vršenje ostvaruju se uvijek i samo u

⁷ *Apostolicam actuositatem*, 2.

⁸ Usp. Viktor Warnach, *L'Église comme mystère* u *La nouvelle image de l'Église*, Mame-Paris, 1967, 41.

zajedništvu i jedinstvu s Kristom i cijelom Crkvom, cijelom zajednicom, u različitosti službi i istosti poslanja. „U svjetlu te nauke – nastavlja dalje Papa – još nam jasniji postaje razlog zašto sav sakramentalni život Crkve i svakog kršćanina dostiže svoj vrhunac i puninu baš u euharistiji.”⁹

Kako, međutim, shvatiti i izraziti euharistiju?

Euharistija je u stvari – ističe Ivan Pavao II. – „neizreciv sakrament”. Nemoć je do kraja shvatiti i izraziti euharistijsko otajstvo. U njemu se na poseban način odražava čitav misterij našega otkupljenja, čitav naš sakramentalno-milosni život. U njemu se, rekli smo, vrši djelo našega spasenja.

Ipak ćemo naglasiti temeljnu nauku Crkve. Naime, kao sakrament, euharistija u sebi krije tri bitna, tri temeljna aspekta:

Ona je s a k r a m e n t - ž r t v a (posveta-pretvorba),

zatim s a k r a m e n t - j e d i n s t v o (pričest)

i istodobno s a k r a m e n t - p r i s u t n o s t (Presveti oltarski sakrament).¹⁰

Sva su ta tri aspekta euharistijskog otajstva neizrecivo važna za Crkvu, za kršćansku zajednicu, stoga ćemo se na sva tri ovdje ukratko osvrnuti.

1. EUHARISTIJA KAO SAKRAMENT – ŽRTVA I KRŠĆANSKA ZAJEDNICA

Prvi temeljni aspekt euharistijske tajne jest njezin karakter nekrvne žrtve. Teolozi su često raspravljali o žrtvenom vidu euharistijskog otajstva, o načinu i tumačenju žrtvenog karaktera euharistije, ali Crkva nije nikada dovodila u pitanje njezin žrtveni karakter.¹¹ Saborski dokumenti stalno govore o misnoj ili euharistijskoj žrtvi, i tako nas upozoravaju da se slavljenjem euharistijskog otajstva obnavlja Kristova spasiteljska žrtva; naravno, na nekrvan način.

„Naš je Spasitelj – kaže konstitucija o svetoj liturgiji – na Posljednjoj večeri, one noći kad bijaše izdan, ustanovio euharistijsku žrtvu svojega Tijela i Krvi, da ovjekovječi žrtvu na križu kroz stoljeća, sve dok ne dođe, da tako Crkvi, svojoj ljubljenoj zaručnici, povjeri spomen-čin svoje smrti i uskrsnuća, vazmenu gozbu na kojoj se Krist blaguje, duša se napunja milosti i daje nam se zalog buduće slave.”¹²

U ovom navodu jasno vidimo trajnu nauku Crkve: neosporni žrtveni karakter euharistijske tajne; zatim pričesni, gozbeni čin sjedinjenja i zajedništva s Kristom, njegovu prisutnost u zajednici, te eshatološki karakter euharistije, u kojoj nam se „daje zalog buduće slave”.

„Crkva zato – nastavlja saborski dokument – svom brigom nastoji oko toga da vjernici... svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetom činu; da se poučavaju Božjom riječi, krijepe blagovanjem Gospodnjeg tijela, zahvaljuju Bogu, pa da se – prikazujući neokaljanu žrtvu (!), ne samo rukama svećenika nego zajedno s

⁹ Ivan Pavao II, *Redemptor hominis*, hrvatski prijevod, KS, Zagreb, 1980, 63–64.

¹⁰ Navedeno djelo, str. 66.

¹¹ Usp. Patres Societatis Jesu fac. theol. in Hispania professores, *Sacrae theologiae summa*, IV, ed. quarta, Matriti, 1962, 299–307.

¹² *Sacrum Concilium*, 47.

njim (!) – nauče prinositi sami sebe, i da se tako po Kristu-posredniku iz dana u dan usavršavaju u jedinstvu s Bogom i među sobom, da napokon Bog bude sve u svemu.”¹³

Iako nas već ovaj tekst upućuje i na pričesni karakter euharistijske tajne i učinkovitost zajedništva i jedinstva s Kristom i s braćom, ovdje ćemo se časkom zaustaviti na žrtvenom karakteru euharistije i svećeničkoj ulozi zajednice, tj. Crkve.

Svećenička uloga kršćanske zajednice

Euharistija kao sakrament-žrtva (posvećenje-pretvorba), po kojoj kruh i vino postaju stvarno – iako na sakramentalan način – Tijelo i Krv Kristova, obnavlja, rekli smo, povijesnu spasiteljsku žrtvu Kristovu, čitav pashalni misterij, posadašnju ga i uprisutnjuje u kršćanskoj zajednici. No, u tom spomen-činu koji je predan Crkvi na poseban način dolazi do izražaja svećenička služba zajednice kao cjeline, svećenički karakter mističnog Tijela i njegova funkcija „općeg otajstva spasenja”.

Naime, u misnom ili euharistijskom slavlju – ma gdje se ono i ma kako se dostojno u zajednici slavilo – čitava je zajednica prisutna, čitavo mistično Tijelo slavi; jer euharistijsko se slavlje, ponovimo, uvijek prinosi i slavi u zajednici i u ime cijele zajednice, cijele Crkve. Glavni svećenik je sam Isus Krist, a zajednica je mjesto i sakralna sredina nekrvne žrtve koju vidljivo prinosi ne samo svećenik nego čitava zajednica, svi vjernici zajedno s njim, a on u ime njih, odnosno u ime cijele Crkve. Drugim riječima, zajednica i samo zajednica, Crkva, s Kristom i po Kristu, slavi zajednički euharistijsko slavlje, prinosi misnu žrtvu, jer je Krist, veliki svećenik, spomen-čin svoje smrti i uskrsnuća predao zajednici da on u njoj bude, tj. njegov spomen-čin, „ono posvećenje ljudi i proslava Boga u Kristu, prema čemu se, kao prema svojoj svrsi, stječu sva druga djela Crkve”.¹⁴

Koliko je pri svemu ovome važno naglasiti da je euharistijska žrtva spasonosno vrelo našega otkupljenja, vrelo naše posvetne milosti, zatim pomirbeni i poklonbeni čin čitave zajednice, toliko je, čini mi se, jednako važno, posebno u vrijeme održavanja euharistijskih kongresa, istaknuti sakralno-liturgijski, zapravo svećenički čin i svećeničku službu kršćanske zajednice. Naime, svećeništvo je toliko iminentno Kristovoj Crkvi da ga svi krštenici na svoj način primaju; svi sudjeluju u Kristovu velikosvećeništvu. Dakako, uz to opće svećeništvo naroda Božjega postoji u kršćanskoj zajednici i posebno, službeničko ili ministerijalno svećeništvo, koje se prima u svetim redovima.¹⁵ Međutim, ni to svećeništvo nije nikada privatna stvar, privatna karizma ili dar. I ono je Kristov dar cijeloj zajednici. Zajednica stoga i preko svećenika koji u njezino ime nastupa i izravno snagom svojega poslanja i općeg svećeništva, zajedno s Kristom, „prikazuje neokaljanu žrtvu”, u kojoj se, kako kaže liturgijska molitva, „vrši djelo našega otkupljenja”. Zajednica

13 *Sacrum Concilium*, 48.

14 *Sacrum Concilium*, 10; usp. 27.

15 Usp. *Lumen gentium*, 10 i *Sacrum Concilium*, 6.

je, u stvari, s Kristom i po Kristu, odnosno svi smo mi svakodnevno u zajednici prinositelji i vršitelji euharistijskog slavlja.

„Liturgijski čini – upozorava Konstitucija o sv. liturgiji – nisu privatni čini; oni su slavlje Crkve koja je 'otajstvo jedinstva'... stoga ti čini pripadaju čitavom Tijelu Crkve, te ga očituju i na nj se odnose... To poglavito – zaključuje u nastavku – vrijedi za misno slavlje.”¹⁶

Nije li stoga uvijek bio običaj u Crkvi – što je Sabor ponovno naglasio – da pojedine dijelove pri euharistijskom slavlju pjevaju ili čitaju vjernici, da i oni tako aktivno i stvarno sudjeluju u misi, naizmjenično sa svećenikom?¹⁷

Možda bi u ovo pokoncilsko doba i u vrijeme naših euharistijskih kongresa ovu stvar trebalo jače naglašavati i naglasiti, da bi sva zajednica, svi vjernici bili svjesni da su svaki osobno i kao cjelina, zajedno s cijelom Crkvom, s biskupom ili svećenikom, koji su po svojem sakramentalnom svećeništvu prinositelji euharistijske žrtve sa zajednicom i u ime zajednice, i oni, tj. svi članovi mističnog Tijela, u zajedništvu s Kristom-vrhovnim svećenikom, prinositelji i slavitelji euharistijskog slavlja, misne žrtve.

Potpunija svijest o jedinstvu i zajedništvu u Crkvi, o jedinstvu čitave zajednice s Kristom, svijest o istom pozivu i poslanju, o ulozi svih u euharistijskom otajstvu pastoralno bi sigurno imala svoje djelovanje, pridonijela bi svjesnijem osobnom zalaganju i plodnijem liturgijskom sudjelovanju u misnoj tajni, odnosno u euharistijskoj žrtvi, „izvoru i vrhuncu svega kršćanskog života”.

Uočimo, dakle, da je u liturgijskim činima bitna uloga i jedinstvena funkcija čitave zajednice, a to znači svih nas! Jer, na taj ćemo način najbolje osjetiti da euharistija nije samo sakrament u kojemu nam se Krist daje, nego da je to istodobno naš zajednički čin – moj i tvoj, naš – u zajedništvu s Kristom i Crkvom!

2. EUHARISTIJA KAO SAKRAMENT – ZAJEDNIŠTVO (PRIČEST) U CRKVI

Drugi bitni aspekt euharistije u kršćanskoj zajednici, zapravo u svakodnevnom životu kršćanske zajednice, svih krštenika skupno i pojedinačno, jest njezin pričesni, sakramentalno-zajednički i zajedničarski karakter jedinstva i zajedništva s Kristom i cijelom zajednicom. To je pričesni vid euharistijskog otajstva – sakrament ljubavi.

Kad je riječ o euharistiji i zajednici, euharistiji i Crkvi kao Božjem narodu, onda je nadasve važan ovaj pričesni, tj. sjeđinjavajući aspekt euharistijskog otajstva. Naime, osim što ovaj sakrament ima bitnu ulogu posvećenja, odnosno čišćenja od slabosti i stanovitih prestupaka, grijeha,¹⁸ odnosno zahvale i čašćenja, on je – naglasimo to ovdje – bitno sakrament kršćanskog jedinstva, zajedništva, pričesti, communionis, koinonije, zapravo izravnog sudioništva svih pričesnika

16 *Sacrum Concilium*, 26–27; usp. 48.

17 *Sacrum Concilium*, 28–32.

18 S. Thomae Aquinatis *Summa theologica*, IV, q. 79, a. 4.

u Kristu i Kristovu mističnom Tijelu, u Crkvi i njezinu spasiteljskom poslanju, u zajedništvu i jedinstvu sa svim udovima Kristove zajednice. Možemo slobodno reći da euharistija – uz sakrament krštenja – teološki predstavlja ontološki vez između Krista i njegovih pričesnika, odnosno temeljni vez između Krista i njegove zajednice – Crkve, vez, konačno, između svih Kristovih sljedbenika. Taj vez je sa svom svojom milosno-transcendentnom naravi po euharistiji trajno immanentan u Crkvi; po njemu su i kroza nj, nekako na vidljiv način, Krist i Crkva jedno. To je posebno važno u tzv. crkveno-antropološkom pogledu, u onome što slikovito izražavamo metaforom mistično Tijelo ili narod Božji. Sama pomisao da smo svi pričesnici – tj. sudionici istog Kristova stola, da je Krist s nama i u nama na vidljiv, iako sakramentalan način, u euharistiji prisutan – religiozno je, psihološki i zajedničarski dovoljno snažna da bismo stvarno morali iz dana u dan sve snažnije doživljavati i osjećati kršćansku intimnost, povezanost i životnu solidarnost pričesne zajednice.

Dok smo malo prije, govoreći o euharistiji-žrtvi, istakli bitnu, recimo slobodno, ontološku stvarnost euharistijskog otajstva, žrtveni karakter euharistije i ulogu zajednice u tom činu, ovdje je potrebno naglasiti i uočiti ovaj drugi milosno-sjedinjajući, sociološko-antropološki religiozni vid, tj. sakramentalno-ujedinjajuću funkciju euharistijskog misterija u zajednici, u suobličavanju i poistovjećivanju svih pričesnika s Kristom i u njihovu međusobnom povezivanju u mistično-organskom jedinstvu Kristova tijela. Pod tim vidom euharistija je sakrament ljubavi, sakrament crkvenog zajedništva i jedinstva, sakrament veza i organsko-milosnog objedinjavanja mističnog Tijela, Crkve.¹⁹

Praktično rečeno: ovdje treba dobro uočiti dvije bitne funkcije sakramenta pričesti: jedinstvo s Kristom i po Kristu, jedinstvo unutar zajednice, jedinstvo svih pričesnika. O tome bi se moglo dugo govoriti. I trebalo bi. Međutim, nije dosta samo govoriti; važnije bi bilo to jedinstvo ostvarivati i ostvariti. To nam je uvijek potrebno, toga nam i danas treba. To je intimni poziv i kršćanska dužnost svakog pričesnika. Krist mu se zato i daje da ga istodobno sjedini sa sobom i sa svim svojim mističnim Tijelom, sa svim krštenima u Kristu. Pričest je tako osobni susret s Kristom i u isto vrijeme zajedno s njim s bratom i sestrom supričesnikom; intimni susret sa cijelom zajednicom, sa Crkvom u kojoj se i s kojom se zajedno sudjeluje u tajni pričesti. Jer, i pojedinačna je pričest u biti zajednički i zajedničarski čin, čin mističnog Tijela, doživljaj čitave zajednice.

Svaki sakrament, znamo, djeluje sam po sebi (*ex opere operato*), ali isto tako djeluje istodobno i po osobnom zalaganju i sudjelovanju onoga koji ga prima. Ako nas sakrament pričesti suobličuje s Kristom, ako nas povezuje sa zajednicom, ako nas čvršće – rekao bih milosno-organski – sjedinjuje u mistično Tijelo, onda još samo stoji do nas, do pričesnika – jer mi smo uvijek u tome slobodni – koliko će se i kako će se to djelovanje i sudjelovanje ostvariti i praktično pokazati.

Dok nas u svim sakramentima u načelu izravno dira i prožima Božja prisutnost, sakramentalna milost, u euharistijskom otajstvu, u sakramentu pričesnog jedinstva ona je nekako najbliskija, najopipljivija, euharistijski vidljiva.

---

19 *Patres Societatis Jesu...* (nav. djelo), usp. str. 361–368.

Sudioništvo-pričest-zajedništvo (communio) ostvaruje se u ovom sakramentu ljubavi u živo mistično Tijelo. „Inkarnirana agapa” samoga Boga, pričest, postaje izravno duhovno-organska veza, životni vez komunitarnosti i jedinstva, zalag zajedničkog suživota, suradnje i kršćanskog djelovanja. To je vidljivi biljeg onoga što se u teologiji naziva koinonija: zajedništvo krštenika u Kristu, jedinstvo pričesnika u istoj božanskoj tajni; to je podloga i milosni vez Kristove velikosvećeničke molitve u kojoj se tako vruće molio „da svi budu jedno”.

Crkva je, rekli smo, božanskog porijekla. Ona je vanjskim i unutarnjim jedinstvom povezana s Kristom. Svi su vjernici, kako je to još sv. Pavao izložio,²⁰ „jedan u Kristu”, udovi u mističnom Tijelu; svi mi u duhovnom pogledu živimo i radimo jedan za drugoga, svi smo udovi istoga Tijela, kako je to Pio XII. u svojoj enciklici *Mystici Corporis* razradio.

O čemu se radi?

O tome da čitava Crkva predstavlja jedan egzistencijalno-milosni, životni organizam, jednu duhovnu i socijalno-sakramentalnu cjelinu, koja zajednički djeluje i u Kristu surađuje i živi. Da bi taj organizam mogao rasti i djelovati, da bi mogao ostati ono što jest – Kristovo mistično Tijelo – euharistijski ga sakrament ljubavi i jedinstva neprestano prožima svojom prisutnošću, hrani ga i objedinjuje u sakramentalno zajedništvo. Stoga, kad razmišljamo o pričesti, uočimo da je njezin bitni karakter u suobličanju pričesnika s Kristom i njihovu zajedničkom susretu i suživotu u Kristu, u njegovu mističnom Tijelu, u Crkvi.

S pravom, dakle, upućuje *Uputa o štovanju euharistijskog misterija*: „U svetkovanju euharistije neka se razvija takav osjećaj zajedništva da se svatko osjeti sjedinjen s braćom u zajedništvu mjesne i opće Crkve, dapače, na neki način, sa svim ljudima.”²¹ A konstitucija o Crkvi upozorava: „Hraneći se Kristovim tijelom u svetoj pričesti, (vjernici) na konkretan način pokazuju jedinstvo Božjeg naroda, koje se primanjem ovoga sakramenta prikladno izvršava i divno ostvaruje.”²² Sjetimo se ovdje i Kristovih riječi: „tko jede moje tijelo i pije moju krv ostaje u meni i ja u njemu” (Iv 6,55).

Zar nam sve to jasno ne govori o ulozi, važnosti i milosnoj stvarnosti sakramenta ljubavi i jedinstva u kršćanskoj zajednici?

3. EUHARISTIJA KAO SAKRAMENT – PRISUTNOST U KRŠĆANSKOJ ZAJEDNICI

Euharistija je jedan i jedinstven sakrament.²³ Njezini su aspekti, međutim, raznoliki i na svoj način specifični. Euharistijska se tajna stoga ne iscrpljuje svojim žrtvenim i pričesnim karakterom; njezin vrlo važan vid jest vid trajne sakramentalne Kristove nazočnosti u kršćanskoj zajednici. Euharistija je, dakle, pod

20 Usp. Rim 12,4–5; 1 Kor 12,12–28.

21 Sv. kongregacija obreda, *Uputa...*, str. 16.

22 *Lumen gentium*, 11.

23 S. Thomae Aquinatis *Summa theologica*, IV, q. 73, a. 2.

tim aspektom sakrament-prisutnost, trajno sakramentalno „utjelovljenje” vječnoga Krista u Crkvi. Ja bih ovaj vid euharistijskog misterija nazvao našim starim iskazom Presveti oltarski sakrament. Pod tim, dakle, mislimo na trajnu Kristovu prisutnost u Crkvi pod prilikama kruha i vina.

U svako doba, gotovo na svim paralelama i meridijanima, u Crkvi na sakramentalan ali vidljiv način boravi Krist sa svojim: povezuje ih, prožima svojom milošću i objedinjuje u mistično Tijelo. Veliki je to misterij, ali i veliko bogatstvo Crkve, duhovno žarište i milosno središte čitave zajednice. Baš ovaj vid euharistijskog otajstva, izražen u tajni Presvetog oltarskog sakramenta u našim svetohraništima, predstavlja i omogućuje trajni dodir i stalni milosni susret zajednice s euharistijskim Isusom. Bog je s nama. Dok u misnoj žrtvi euharistiju slavimo, dok je u pričesti blagujemo, u Presvetom je oltarskom sakramentu zajednički častimo i s njom u vremenu kao zajednica trajno živimo. Baš ovaj vid euharistijske tajne ima svoj bitno eklezijalni, osobno-vjernički i zajednički karakter suživota i sudjelovanja s Kristom u njegovu otkupiteljskom djelu. Ne mislimo pod tim samo na izraz štovanja, nego na jedinstvenu mogućnost susreta i bliske suradnje s Kristom. Krist je među nama, u zajednici, uvijek, dan i noć prisutan, spreman da u svako doba u svojoj zajednici vrši svoju sakramentalnu funkciju. To je, dakle, trajni, kontinuirani produžetak jednom obavljenog euharistijskog slavlja: trajnost i potvrda Kristova postpashalnog sakramentalnog „utjelovljenja” u kršćanskoj zajednici pod prilikama kruha i vina.

Pod tim je prilikama – naglasimo to – u sakramentu-prisutnosti „na jedinstven način prisutan sav i čitav Krist, Bog i čovjek, supstancijalno i trajno. Ova se prisutnost Kristova – upozorava nas Uputa o štovanju euharistijskog misterija, služeći se riječima Pavla VI. – ’naziva stvarnom ne isključivo, kao da drugi načini prisutnosti ne bi bili stvarni, nego stvarnom u eminentnom smislu’”.²⁴

Euharistija kao „stalni sakrament” stalni je izvor i trajni način posvećenja zajednice i njezina djela. Treba joj stoga iskazivati dolično štovanje. To je, svakako, i jedan cilj euharistijskih kongresa.

ESHATOLOŠKI VID EUHARISTIJSKE TAJNE U KRŠĆANSKOJ ZAJEDNICI

U euharistiji se – spomenimo još i to – u slavlju, blagovanju i trajnoj prisutnosti spomen-čina, odnosno u Kristovoj prisutnosti u Crkvi, u spomenutom zajedništvu i jedinstvu svih krštenika s Kristom i Crkvom, predosjeća i doživljava eshatološka, konačna kristo-spasiteljska stvarnost kršćanskog zajedništva i jedinstva, su-uskrsnuća i proslavljenog života u proslavljenom Kristu i zajednici s Presvetim Trojstvom u slavi. Na to nas upućuje i saborski dokument kad izričito napominje: „Zemaljskom liturgijom sudjelujemo predokusom u onoj nebeskoj liturgiji koja se slavi u svetom gradu Jeruzalemu, kamo kao putnici težimo, gdje

24 Sv. Kongregacija obreda, *Uputa...*, str. 11.

Krist sjedi Bogu zdesna, kao službenik svetišta i pravoga šatora... očekujemo Spasitelja Gospodina našega Isusa Krista, da se... i mi zajedno s njime pojavimo u slavi."²⁵ Susret i suživot s Kristom u euharistiji doživljaj je i predosjećaj vječnog susreta, su-uskrsnuća i suživota s njime u vječnosti.

To su dakle bitni aspekti i spasonosni učinci euharistijskog otajstva; to je temeljna stvarnost naše vjere i trajni sakramentalni odnos između euharistije i kršćanske zajednice, tj. svih nas.

ZAKLJUČNE MISLI O EUHARISTIJ I KRŠĆANSKOJ ZAJEDNICI

Euharistija je u biti trajna stvarnost Kristova otkupiteljskog djela. Ona – kao sakrament-žrtva (posveta-pretvorba), sakrament-jedinstvo (pričest) i sakrament-prisutnost (Presveti oltarski sakrament) – neprestano u svakom času uprisutnjuje tajnu spasenja u kršćanskoj zajednici. Drugim riječima, euharistijsko je otajstvo trajna nazočnost Kristova misterija u Crkvi, jamstvo je i izvor trajne spasiteljske misije kršćanske zajednice, garant i duhovna hrana jedinstva i zajedništva mističnog Tijela, sakrament ljubavi i otajstvo posvećenja.

Svi ti sakramentalni vidovi euharistijskog otajstva, sve njegovo značenje i posvetna snaga ostvaruju se i efektuiraju samo u zajedništvu i zajednici, u jedinstvu s Kristom i njegovom Crkvom. Krist se u euharistiji dariva zajednici. Stoga je u svim euharistijskim činima čitava zajednica uvijek prisutna. Dakako, u svemu tome Krist izravno djeluje s nama u svojoj Crkvi, i na taj način ona postaje, a i mi s njom, pojedinačno i zajednički – uvijek u sakramentalnoj vezi jedinstva – sredstvo spasenja, odnosno sakrament spasenja u svijetu. Eto, to je bitno poslanje i sakramentalna funkcija cijele zajednice, čitave Crkve.

---

²⁵ *Sacrum Concilium*, 8.